

Sygn. akt I UK 363/17

POSTANOWIENIE

Dnia 30 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania K.R.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziałowi Regionalnemu w Ł. Placówce Terenowej w T.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym rolników,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 30 sierpnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...] /17,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2017 r. oddalił apelację wnioskodawcy K.R. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 20 grudnia 2016 r. oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału Regionalnego w Ł. Placówki Terenowej w T. z dnia 18 września 2015 r., stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wnioskodawcy od dnia 11 kwietnia 1996 r. do dnia 5 czerwca 2013 r.

W uzasadnieniach sądów *meriti* przyjęto, że nie ma podstaw faktycznych i prawnych do objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym rolników z mocy art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2336 ze zm.), ponieważ prowadził on

pozarolniczą działalność gospodarczą zanim rozpoczął w kwietniu 1996 r. prowadzenie działalności rolniczej. Zgromadzone w sprawie dowody nie pozwalają obalić domniemania prawnego wynikającego wprost ze zgłoszenia przez wnioskodawcę do ewidencji działalności gospodarczej rozpoczęcia tej działalności od dnia 1 grudnia 1989 r. i prowadzenia jej do daty wykreślenia z ewidencji w czerwcu 2013 r. Tym samym, nie było podstaw do objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym rolników od daty zgłoszenia, tj. od dnia 11 kwietnia 1996 r.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca, zaskarżając wyrok w całości. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania, a mianowicie:

1) art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1997 r. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że nie ma on zastosowania do skarżącego tylko na tej podstawie, iż z zaświadczenia wydanego przez Urząd Skarbowy w B. wynika, że co najmniej od dnia 1 stycznia 1997 r. skarżący wykonywał działalność gospodarczą, gdy tymczasem z dokumentu tego wynika jedynie, że w roku 1997 r. osiągnął przychód w wysokości 2.300 zł, co nie jest jednoznaczne z tym, iż działalność gospodarcza była prowadzona faktycznie od dnia 1 stycznia 1997 r., a nie później;

2) art. 7 oraz art. 2 Konstytucji RP w związku z art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. oraz art. 156 § 2 k.p.a. przez ich nie zastosowanie i uznanie, że pomimo upływu kilkudziesięciu lat jest dopuszczalne stwierdzenie nieważności decyzji również w sytuacji, gdy decyzja była podstawą nabycia prawa lub ekspektatywy, mimo że KRUS nie wykazał, iż decyzja o objęciu obowiązkowym ubezpieczeniem rolników nie była wydana z rażącym naruszeniem prawa;

3) art. 233 § 1 k.p.c., art. 231 k.p.c. i art. 234 k.p.c. przez dokonanie dowolnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz przyjęcie w ślad za Sądem pierwszej instancji, że skarżący faktycznie prowadził działalność gospodarczą na dzień 11 kwietnia 1996 r., tj. w dniu, kiedy stał się

współwłaścicielem gospodarstwa rolnego o pow. 7,71 ha fizycznych oraz że nie obalił domniemania według którego osoba wpisana do ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność, a domniemanie to może być obalone.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywiste uzasadnienie, „ponieważ wydane orzeczenie rażąco narusza przepisy wskazane w petitum, pozbawiając jednocześnie skarżącego prawa do podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu, wypadkowemu oraz chorobowemu”. Zdaniem skarżącego, uznanie przez Sądy obu instancji za dopuszczalne stwierdzenie nieważności decyzji wydanej z rażącym naruszeniem prawa w sytuacji, gdy od wydania decyzji nastąpił bardzo znaczny upływ czasu - w tym wypadku bez mała 17 lat - może budzić poważne wątpliwości co do tego czy wykładnia art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. nastąpiła w tym wypadku z uwzględnieniem zasady praworządności przewidzianej w art. 7 Konstytucji, ale również przy uwzględnieniu zasady pewności prawa oraz zasady zaufania obywatela do państwa wynikających z art. 2 Konstytucji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący wskazuje na przesłankę oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Natomiast wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia warunków

właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., z uwagi na brak wskazania przepisu, którego naruszenie miałyby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na pierwszy rzut oka. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578 czy z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 127/17, LEX nr 2496323). Ponadto uzasadnienie to nie może sprowadzać się do odwołania się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych bądź też do ich powtórzenia choćby nawet w zmodyfikowanej formie, ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17, LEX nr 2500419). Z art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

rozumie się bowiem sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiście naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Wniesiona skarga w żadnym zakresie wymienionych wyżej warunków nie spełnia, ponieważ we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący odwołał się do „przepisów wskazanych w petitum”, przedstawiając skróconą wersję uzasadnienia podstaw skargi. Powtórzenie bądź odwołanie się do argumentacji przedstawionej na uzasadnienie podstaw skargi jest nieskuteczne, gdyż podstawy te podlegają badaniu dopiero w ramach rozpoznania skargi, po jej przyjęciu do rozpoznania. Tylko dla porządku wskazać należy, że Sąd Najwyższy stwierdzał już, że ujawnienie okoliczności zatajonych przez ubezpieczonego wywołuje skutek z mocą wsteczną (*ex tunc*), przyjmując, iż skutki wadliwości decyzji wcześniejszej powinny obciążać osobę zainteresowaną (por. wyroki z dnia 7 czerwca 2016 r., II UK 279/15, LEX nr 2066007; z dnia 11 marca 2008 r., I UK 256/07, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 159, z dnia 19 września 2007 r., III UK 39/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 330 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 312/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 294).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

at